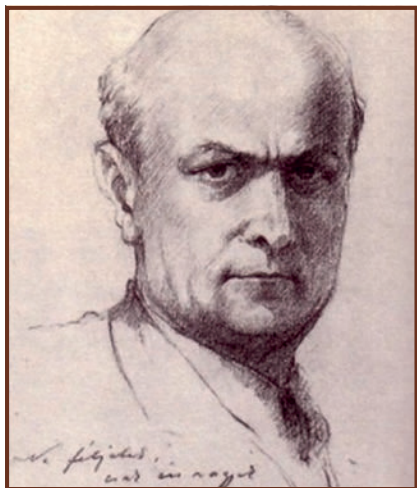

Márton Lajos és a jászberényi ferencesek

(Székelyudvarhely, 1891. február 27. – Budapest, 1953. január 26.) festőművész, illusztrátor, templomfestő, bélyegtervező, grafikus, plakáttervező

Tanulmányait Székelyudvarhelyen a Nagymező utcai polgári iskolában végezte. Kora ifjúságától fogva részt vett a Regnum Marianum munkájában. Középkorától a Magyar Cserkész, a Zászlónk, a Vezetők Lapja, majd a Jóbarát illusztrátora volt. 1907–1911-ig Újvári Ignác tanítványa volt a budapesti Iparművészeti Iskola festő szakán. Vázlatfüzetében örökítette meg a különféle cserkész táborokat, cserkész rendezvényeket. Tóth Tihamér pap, tanár, püspök műveit is rendszeresen illusztrálta. Több mint 500 vallási tárgyú képeslapot rajzolt, 8000 rajza maradt fenn. Az 1938-as Eucharisztikus Világtalálkozóra bélyegeket tervezett. Kiállítása volt a Könyves Kálmány Szalonban 1916-ban, a Nemzeti Szalonban 1926-ban és 1928-ban. 1938-ban Szalma Istvánnal kifestette az országjáró körútra induló Szent Jobbot szállító aranyvonatot.

1953. január 26-án, Budapesten hunyt el, a Farkasréti temetőben temették el. Születésének 100. évfordulóján hamvait az Országúti Ferences Templom kriptájában Kékesi László urnafülkéjében helyezték el.

Könyvillusztrációi jelentek 1920-tól kezdve, összesen 92 ilyen könyvet sikerült fellelnem. Közülük 40 templomban láthatók freskói, oltárképei: Balassagyarmat, Budapest III. ker. Segítő Szűz Má-

ria kápolna, Központi Papnevelő Intézet kápolnájának üvegablakai, templomunk főoltárképe, és a Szent József oltár, Cibakháza, Csongrád, Gölle, Gödöllő premontrei rendház kápolnája, Gyöngyös, Máriabesnyői kapucinus templom, 1935. Nagyecsed (3 oltárkép), 1936. Budapest-Rákócziánium, Erzsébet Leányárvaház kápolnája, Szegénygondozó Nővérek kápolnája Ludány, 1937. Hatvan – ferences templom freskói, **Jászberény – Szent Teréz oltár**, Nógrádpatak, Szécsény, 1938. Amerikai Premontrei rendház, Cibakháza, Salgótarján-Szent József telep, Simontornya, Szentcsanak, Szolnok, 1942. Hadikfalva, váci szeminárium kápolnája, Temerin, Debrecen-Szent István Templom, Soltszentimre, 1943. Szentcsanak-Szent Jézus Szíve Templom, 1944. Palotás, 1945. Kálló.

1936-ban hívták meg a jászberényi ferences kápolna kifestésére. Először június 18-án érkezett meg a művész, amikor is felmérte a kápolnát, egyeztettek az elképzeléseket. Röviddel utána meghívták Porciunkula ünnepére is, ahol tréfás rajzaival szórakoztatta a rendház tagjait. Augusztus 3-án rögzítették a megállapodást, és szeptemberben fogott hozzá a kápolna festéséhez. Sajnos a háztörténet nem emlékezik meg róla, hogy mikor kezdte el a munkát, s történt-e valami érdekesség. November 25-én, Alexandriai Szent Katalin ünnepén áldotta meg a kápolnát P. Schrotty Pál tartományfőnök. Ő támogatta a munkálatok költségeit is, mely 2000 Pengőbe került.

1937 márciusában Tassi asztalos mester készítette el az új Lisieux-i Szent Teréz oltár szerkezetét. A háztörténet jegyzője megjegyzi, hogy igen jól sikerült. Márton Lajos megfestette az oltárképet is, felhelyezés előtt még kitették a híveknek szemlélésre.

1946. március 19-én áldották meg az újonnan készült Szent József képet, melyet Márton Lajos „utólérhetetlen bájjal festett meg”, s a kórus alatt helyezték el.

1946. október 27. *„Krisztus Király ünnepén áldotta meg P. Gergely a diákmisszió a gyermek Jézus képét – Márton Lajos festőművész olajfestményét. A templomban helyeztük el avval a szándékkal, hogy később miniatűr oltárra kerül s az oltárt a gyermekek gondozzák, hogy így nevelődjének a templom és az oltárok gondozására”* – írja a plébánia-történet jegyzője.

A háztörténet utolsó kötete, melyet 1937-ben kezdtek írni sajnos elvezett, így csak szóbeli közlésből tudhatjuk, hogy rendház ebédlőjét is ő festette ki.

fr. Varga Kamill ferences szerzetes

HÍRES FÜLÖP- SZÁLLÁSI Vámos Károly (1938–2013)

Magyar – német szakos
középkorai tanár

Egy kecskeméti tanáregyéniség, a Kecskeméti Katona József Gimnázium 16 éven át volt igazgatóhelyettese

Vámos Károly 1938. április 5-én, Fülöpszálláson látta meg a napvilágot, egy nagyon szegény család első szülötteként. Édesapja, akitől a Károly nevet kapta, 1915-ben született, fiatal korában béresként dolgozott. 1937-ben Kozma Saroltával kötött házassága után földművelésből és – mivel ezeremester volt – mindenfajta egyéb munkából próbálta eltartani családját. A II. világháborúban tüzerként harcolt, orosz hadifogságba hurcolták. Amikor a családja már minden reményét elvesztette, 1946-ban beteg, 47 kilósan egy bányában szerzett sérülése miatt hazajöhetett. Az 1950-es évek mélyszegénysége után az Útfenntartó Vállalatnál dolgozott nyugdíjazásáig. Édesanyja 1919-ben született egy hatgyermekes gazdálkodó család 6. gyermekeként. Az ő öröksége volt a családi házuk és a hozzá tartozó két kisholdas föld (kert). Éppen ezért szülei nem is akarták a szegény, nincstelen legényhez feleségül adni. A házasságkötés után egész életében a háztartást vezette, illetve a kertet művelte. 1949 szeptemberében, 11 és fél év után megszületett kishúga, Sárka, akit nagyon szeretett, óvott és védett.

Az édesanya fiatalon, 55 éves korában hunyt el 1974-ben, idegei akkora már teljesen tönkre mentek, de halálát tüdőembólia okozta. Férje öt év múlva, 1979-ben 64 évesen követte őt, mindketten a fülöpszállási református temetőben nyugszanak. Vámos Károly elemi iskolai tanulmányait Fülöpszálláson végezte. Bár nyolc éven át kitűnő tanuló volt, esztendőig ipari tanuló vagy traktoros akart lenni, elsősorban a pénz miatt. Ám tanárai unszolására szülei beleegyeztek, hogy gimnáziumban folytassa tanulmányait. Ehhez egy kis anyagi segítséget a községi tanácsból kapott. Így lett 1952 szeptember 1-től a kunszentmiklósi Damjanich Já-

nos Gimnázium diákja. Két évig itt is tandíjmentességet élvezett. Igazgatója Pátkay Imre, osztályfőnökei Kosdy Gabriella, Molnár Andorné és Sipos József voltak. A kötelező orosz nyelv mellett rendkívüli tantárgyként angolt és latint is tanult. Kollégista, aktív sportoló és kiváló tanuló volt.

Atletizált, ami edzetté tette, élete további szakaszára is jó állóképességet biztosított számára. Ez is hozzájárult, hogy tanárként 38 éven át minden nap gyalog járt be munkahelyére, a gimnáziumba. 1956. június 23-án kitűnő eredménnyel érettségizett, majd sikeresen felvételizett a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem magyar-orosz szakára. Első félévben volt magyar-orosz szakos, a II. félévben, 1957 tavaszától nyílt lehetőség valamilyen nyugati nyelvszakra „átnyergelni”, és ő a német nyelvet választotta. Az egyetemen is kiválóan tanult. 1958 februárjában orosz nyelvvizsgát tett jeles eredménnyel, majd 1959 márciusában megszerezte latin nyelvvizsgáját is. Egyetemi évfolyamtársai közül több nagyszerű barátta talált, akikkel élete végéig levélben, telefonon, találkozókon tartotta a kapcsolatot. Különösen hat jó barátta, az általa Kuruc-tábornak nevezett csapattal, melynek ő volt a hetedik tagja. dr. Magyar Miklós, Furák György, Szokolczay Lajos, Varga József, Kurucz János, Dienes István és ő.

1961. június 24-én vette át egyetemi diplomáját, mely szerint magyar-német szakos középiskolai tanár lett. Friss diplomájával jelentkezett Kecskemétre, a Katona József Gimnáziumba, ahová a jóképű, 180 cm magas fiatalember azonnal felvételt nyert, és 1961. szeptember 1-től 38 éven át, 1999-ig itt tanított.

A Kecskeméten tett első látogatása alkalmával augusztus 23-án megismert egy szép, fiatal leányt, Izsák Editet. Mindketten szerelemre lobbantak, noha Edit még csak akkor kezdte a gimnázium 4. osztályát. Érettségi után eljegyezték egymást és 1963. november 23-án házasságot kötöttek. 50 évig éltek szeretetteljes házasságban. 1964-ben megszületett kislányuk, Andrea, 1968-ban megérkezett második gyermekük, György. Andrea lányuk vörös diplomával végzett óvónő lett, ma Ausztriában dolgozik. Gyuri egyedül él Pátkán, magánvállalkozóként dolgozik, a számítógép és az elektronika a munkája alapja.

Vámos Károly a gimnáziumba kerülésekor olyan szerencsés helyzetben volt, hogy mindkét szakját taníthatta.

Oktatott esti- és levelező tagozaton is. Tóth István: A szellem napvilágán c. újságcikkében így ír róla: „A katedrán fekete hajjú, lelkes kiállású, közvetlen fiatalember. Barátságos arccal, biztatóan néz körül tanítványain, mielőtt felteszi a kérdést. Vámos Károly tanár úr együtt lobog osztálya friss szellemi tüzeségével. Ifjú szívekben élek – mondja maga elé félhalkan a fiatal tanár, s eszembe jut, milyen szeretettel jellemezte tanítványait, akik fizikai munkások, alkalmazottak, de napi munkájuk után fáradt, sokszor nehezen mozgó ujjal is hétről-hétre sikeresebben küzdenek helyesírásuk, fogalmazásuk jobbá tételéért.”

A tanár úr 1970 és 1973 között a Megyei Tanács Művelődési Osztály Pedagógus Továbbképzési Kabinetjének munkatársa volt, de gimnáziumában továbbra is óraadóként tanított. Aztán 1973-ban ismét visszatért teljes óraszámú tanítani. Több hazai és két külföldi nyelvi továbbképzésen is részt vett. Élvezte a tanítást, kedvvel, szeretettel végezte, és nagyon büszke volt gimnáziumára.

Huszonöt évig a megyei TIT nyelvtanára volt, és a városi idegen nyelvi szakosztály titkára. Négy alkalommal volt osztályfőnök. Diákjai, miután felnőtté váltak, utána is tartották vele a kapcsolatot. Ő szívesen ment a találkozókra, várta ezeket az alkalmakat. Érdeklődéssel hallgatta a beszámolókat, az egykori tanítványok életének alakulását.

1975-ben Mester Barnabás igazgató úr maga mellé vette igazgató-helyettesnek. Sárkány Ernővel hármashban sikeres vezetői voltak a *Katonának*. Mai

napig emlegetik Vámos Károly legendás vezetői stílusát. Szervező képességét, empátiáját határozottsággal és óriási munkabírással ötvözve jelentősen hozzájárult a gimnázium kiváló eredményeihez, sikereihez. Mint magáról mondta: „Mindig kimondottan humán érdeklődésű voltam. A tanítványaimmal nagyon jó volt a kapcsolat. Pedagógiai munkámban a rend, fegyelem, munka volt az alapelvem – de jó hangulatban. Magammal szemben is ez érvényesült.”

Tizenhat éven át végezte ezt a munkát. Évtizedekig szerkesztette a KJG újságját és évkönyveit. A Katona József Társaság ügyvezető alelnöki feladatait látta el 1983-tól '87-ig. Tagja volt a Város KISZ Bizottságnak és a Pedagógus Szakszervezetnek. 1998-ban vonult nyugállományba, de 1999. szeptemberig még egy évet tanított. Összesen 38 évet „húzott le” a pedagógus pályán, és 2010-ben kissé keserűen ezt írta: „11 év alatt már el is értem a százezer forintos nyugdíjat!”

A tanár úr hobbija a történelem volt, elsősorban a 20. század nagy háborúi érdekelték. Talán azért is, mert édesapja testvére, Sándor nagybátyja eltűnt a II. világháborúban. A német történelem állt még közel hozzá, ami érthető is német nyelvszakos létére. Csak a valóság-ról szóló könyvek, filmek érdekelték: pl. útikönyvek, történelmi események, felfedezések. Szívesen énekelt, mulatott, dalolt családi összejövetelen, baráti társaságban, találkozókön. Egyébként otthonülő típus volt, szerette a csendet, a nyugalmat. A házimunkában szívesen részt vett, környezetének rendje a vesszőparipája volt. Szépen gondozott kertjében jó kedvvel dolgozott, különösen nyugdíjba vonulása után. Az olvasás mellett különönc kedvtelése volt a rímfaragás, amely egész életét végig kísérte. Mint mondta, ezeket elsősorban önmaga szórakoztatására írta, és csak „förmedvényeknek” nevezte. Erről legjobb barátjának, dr. Magyar Miklósnak így ír:

„Magyar Miklósnak

Polgár vagyok, de nem vagyok úrhatnám, az eszemet rímmel mért ne gyúrhathnám?

Az eszem meg játszva alkot rímeket, én meg véliük alkotom a műveket.

Nem bántók tán ilyen-olyan rímeim, versbe szedett mondandóm és híreim.

Nem hír-névért irtálom én ezeket. Én ezzel is tornáztatom eszemet.

Ezt akartam Néked még el-mondani. Isten áldjon, télen-nyáron –mon ami!”

(folytatás a 14. oldalon)

(folytatás a 13. oldalról)

Ezekkel a kis versikékkel boldog, vidám perceket szerzett családtagjainak és barátainak is. Névnepokra, születésnapokra előszeretettel „fabrikált” verses köszöntőket, rigmusokat.

Sőt, diákjait is ilyenekkel lepte meg. 1995-ben ballagó 4. b osztályos, német nyelvet tanuló tanítványaitól kis két-soros versikékkel köszönt el. Ezek kezdő-sorának betűi az illető nevének kezdő-betűi voltak.

Nagy örömet jelentett számára unokáinak érkezése. Andrea leányának kislánya, Dávid 1987-ben, kislánya Anna pedig 1990-ben született. Anna magyar szakot végzett és Szegeden él a párjával. A magyar nyelv és irodalom szeretetét, az olvasás örömeit nagyapjától kapta örökbe. Ő is verselget, verseskötete is jelent meg: „Hova szalad a lét?” címmel, 2015 februárjában. Ennek bevezetőjében írta a következő sorokat:

„...Hosszú távolléteből költöztem haza azon a decemberben. Nagyapám ekkor már beteg volt. Kemény, szikár ember volt. Minden moccanása fegyelmességéről tanúskodott ... Szerelmes lendületem, amelyet az egyetemi padba való visszatérés hajtott, megnyitotta előttem nagyapám addig ismeretlen életének kapuit. Mesélt egyetemi éveiről, tanulmányairól, legjobb barátairól, tanáraitól. Mesélt pályájának indulásáról, hitvallásáról, diákjairól. A legmélyebb tisztelettel, ahogyan élő valaha beszélni hallottam. Melegséggel csillogtak ilyenkor szemei, s felemelő volt látni, miként derül fel benne a lélek. Soha nem mondtam ki, hogy miatta, általa kezdtem volna irodalmi tanulmányokba, de nagyapám és apám vére vagyok, közel állnak hozzánk a szavak... Nagyapám és az én életem elválaszthatatlanul összefonódott.”

Dávid unokája Győrben három évig tanult szociális dolgozó szakon, és Kecskeméten a Margaréta Idősek Otthonában dolgozik. A tanár úr nem szerette a reflektorfényt, szerénysége a természetéből fakadt.

Am munkája eredménye megmutatta kiváló képességeit, így többször is elnyerte szűkebb és tágabb környezete elismerését. Az iskolai és városi vezetés kitüntetésekkel ismerte el munkáját: TIT elismerő oklevél, Miniszteri dicséret eredményes munkáért 1978., Kiváló munkáért 1982. 1987., Jubileumi emléklakett 1989., Aranykoszorús KJG jelvény 1987. 1993., KJG Ezüst Emlékérem, Kecskemét városáért oktatási díj 1998., Eredményes propa-

gandamunkáért Emlékérem, Élenjáró katona 1967., A Haza Szolgálatáért Érdemérem bronz fokozata 1986.

2011-ben Debrecenben még átvehette Aranydiplomáját. Ez év novemberében kezdődött, és 2012. március végére derült ki, hogy súlyos a betegsége. Novemberben betegsége miatt már nem tudott elmenni szeretett gimnáziumi osztályának 35. éves találkozására.

Egy megrendítő hangú levelet írt volt tanítványainak, melyet egyikük olvastott fel.

2013-ban ismét találkozóra hívta a 45 éve végzett osztálya. Őket is levélben köszöntötte és egyben búcsúzott. A borítékra ezt írta: „Én búcsúzom és elmegyek, az én időm lejárt...”

Kedves Lányok, kedves Fiúk! Remélem, hogy a lányok odaátrol elfogadják tőlem a tegezést, és elmondom, hogy a magázásuk nem távolságtartás akart lenni, hanem tisztelet, és a fiúk tegezése sem akart lekezelés lenni. Amit négy év alatt tettem, értetek tettem. ... Egy kisstilú, középszerű ember búcsúzik Tőletek. Aki csak azzal nyugtathatja magát: „Éltem, mert éltem néha – másnak.” Ember, diák, és pedagógus szerettem volna lenni – s hogy mennyire sikerült, Ti tudjátok igazán. Jó volt Veletek lenni négy éven át az iskolában, majd lélekben és emlékekben az érettségi után. Ezután? Ha kerestek, szívetekben kerestek, s ha ott megtaláltatok, Veletek vagyok! Örülök, hogy megint együtt vagytok, és kérek Titeket, sohase engedjétek el egymás kezét, legalább lélekben ne! Mindig Ady szavai szerint éljétek: „Bár zord a harc ... ha az ember az marad ...” Ugye mindenki ki tudja egészíteni?! Nna azért!!! És sose feledjétek el: fő a jókedv, a jó hangulat! A világ úgyis elég ... (ki-ki egészítse ki tetszése és tapasztalatai szerint), legalább ne adjuk meg neki, hogy bosszúsak vagyunk miatta. Ha lopva távoztam, azért történt, mert sem hidegnek, sem melegnek, sem hó-nak, sem sár-nak nem akartam kitenni senkit a búcsúztatásomkor... Szerettelek Benneteket, és szeretném hinni, hogy ezt néha-néha éreztétek is. Isten áldjon meg Benneteket, illetve a Sors legyen kegyes Hozzatok mindvégig!

Tisztelettel és barátsággal: Vámos Károly az osztályfőnök

UI: Felhő szélén ülve lábamat lógatom, ki búsulni merne, jókedvre nógatom. (bocsánat!)”

Betegsége egyre súlyosbodott és 2013. október 6-án éjjel Vámos Károly tanár úr örökretávozott az élők sorából. Halálhírét a rokonokon, barátokon kí-

vül döbbsen olvasták diákok százai. Dávid unokája saját versével búcsúzott nagyapjától.

Azt tartják róla, hogy igazi úriember volt. Mit hagyott hátra? Példamutatást a munkában, viselkedési kultúrát, fanyar humorát. Évfolyamtársaira, barátaira, kollégáira őszinte barátságot. Megadatott Neki az, ami csak keveseknek, maradandót alkotott. Hamvasztás előtti búcsúztatása 2013. október 11-én 15 órakor volt a kecskeméti református temetőben.

Anna unokája nagyapjától örökölt lelkierővel Kosztolányi Halotti beszéddel búcsúzott Tőle. A versekhez, a költészethez való ragaszkodására tekintettel hamvainak elhelyezésére 2014. április 11-ét, a költészet napját választotta tisztelgésül a családjá. A kopjafáján elhelyezett márványtablán a már említett osztályához írott levelének utóírata áll: „Felhő szélén ülve lábamat lógatom, Ki búsulni merne, jókedvre nógatom.”

Emlékét a felesége, a családjá, egykori tanítványai és az iskola alapítványá által létrehozott „Vámos Károly Tanár-egyeniség Díj” őrzi. A díjat 2015-ben alapították. Ezt a kitüntetést évente olyan humán szakos pedagógusnak ítéli oda, aki eredményesen nevel és tanít, akinek erejéit az iskola közössége elismeri, aki munkájával nagymértékben hozzájárul az iskola jó híréhez, aki tevékenységével elmélyíti a tanulóknban a Katona József Gimnázium iránti ragaszkodást.

Vámos Károly, az iskola egykori tanára, igazgatóhelyettese sokat fáradozott azon, hogy minden diák jól érezze magát az iskola falai között és közben pallérozódjon az elméje. Az Ő következetes, színvonalas munkájának is köszönhető, hogy az iskola rangos gimnáziummá vált. A díj odaítélése előtt a tantestület és a diákok titkosan leadott szavazatait összesítik, majd ezután a kuratórium tagjai döntenek.

Zay László írta: „Az élet teljességét nem években méri, hanem örömben. Kinek-kinek annyit ér az élete, amennyi örömet szerez másoknak.”

A halálhírére volt tanítványaitól érkezett reagálásokról derül ki, hogy a tanár úr által szerzett öröm milyen mély nyomokat hagyott egykori tanítványaiban, barátaiban.

Papné Anna: „Kevés ilyen szeretetteljes, nagyszerű, lelkünket látó pedagógus volt közöttünk, aki, amikor dorgált, akkor is ölelt a tekintetével. Csóválta a fejét, de a szemén láttuk, hogy máris

megbocsátott. Ettől csak még jobban szégyelltük disznóságainkat. Micsoda nagyszerű nevelést kaptunk!”

Sominé Hrebik Olga: „Pályakez-dőként, amikor a tanítványaimmal a magyar vagy a német órán szembefordultam, ott érezhettem Tanár Urat magam mellett. Sajátjaim híján másoltam az Ő gesztusait, idéztem mondatait. És harminc tanári év múltán is embersége, őszintesége, következetessége még mindig muníciót ad, előre visz. Hálával gondolok Rá és emlékét örökké őrzöm.”

dr. Döbrentei Margit: „A Tanár Úr kiváló, példamutató, értéktanteremtő tanár, pedagógus és mindenek előtt igaz EM-BER volt!”

Terecskei István: „Ő Tanár Úr volt, és lesz mindig.”

Túri Gabriella: „Ő volt az az ember, aki mindig méltóságteljes tartással, de közvetlen humorral szerette a tanítványait. Érettségi nyitónapján csak ennyit mondott nekünk, „A” osztályosoknak, új viszumnógauszpéhov! – Köszönjük Tanár Úr!”

Gyulai Erzsébet: „Engem és a lányomat is tanította Vámos tanár úr. Példaképe lehet mindenkinek a tudása, a szerénysége, a manökenszerű megjelenése, az embersége miatt. Tényleg tanáregyé-niség volt!”

Bozsik József: „Nagyon hiányzik, hogy nem hívhatom fel és nem hallhatom kedves hangját, humorát, életigenlő szavait, bölcsességét. Magas mércét tartott mindig önmaga elé és tanítványai elé is. Nála nem volt kettős mérce. Igazi tanító, akinek minden szava, minden gesztusa irányadó nekem mind a mai napig! Nagy ajándék, hogy ilyen mestertől tanulhattam. A szalagavatómra a verselni szerető Vámos tanár úrtól mindannyian kaptunk egy kétsorost. Nekem ezt írta: Belép az osztályba méla fensőbbiséggel, jó kertész lesz Ő, ha jóba lesz az éggel. Profetikus szavak, mert tényleg kertész lettem, és mára valóban jóba lettem az éggel. Akkor még nem is igen jártam templomba.”

Papné Anna: „Istenem! Mennyi-mennyi mindent kaptunk Tőle! Anyu nem véletlenül nevezte Őt <Vámos Atyátnak>, ami a legnagyobb tisztelet jele. Milyen érdekes, hogy nem kellett harcolnia azért, hogy pl. olvassunk, mert Ő olyan személyiség volt, akitől mindig mindent elfogadtunk. Soha nem emelte fel a szavát, csak ránk nézett mélységes szomorúsággal a szemében, s ettől még jobban fájt, ha rosszat tettünk. De még akkor is éreztük a belőle sugárzó szeretetet és megbocsátást.”

Lakos Edit: „Az egyik legkedvesebb tanárom volt. Annyira tiszteltük, hogy soha nem mentünk felkészületlenül az óráira.”

Kovács Róbertné Csonka Gabi: „A legkiválóbb pedagógus volt, akivel valaha találkoztam. Utolsó német órán elhangzott szavai az örömről a mai napig a fülemben csengenek. Nagyszerű ember távozott közülünk! Nyugodjon békében Tanár Úr!”

dr. Katanics János: „Nem tanított, de vizsgáztatott. Nagyon igazságos, igazi klassz tanár volt!”

Almási Éva: „Embersége, kedvessége, tudása, egész lénye velünk marad.”

Dunai Julianna: „Nekünk a létező legjobb tanár és osztályfőnök a mai napig.”

Barbara és Günter: „Kifinomult német nyelvtudását, éles intellektusát, mélabús és humoros kifejezéseit és kimagasló költői képességét – ráadásul németül – nagyon hiányolni fogjuk.”

Probojáczné Túri Éva: „Vámos Karcsi! Szuper tanár és ember volt. Az Istennek is csak a jók kellene!”

Legjobb barátja, dr. Magyar Miklós így emlékezett rá: „1956-ot írtunk. Felvételt nyertem Debrecenbe, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsész-tudományi Karára. Szüleim rendkívül alacsony jóvedelmére való tekintettel a kollégiumba is felvettek. Most már tudom, milyen szerencsés voltam, hogy Vámos Károly, Karesz szobatársa lehettem öt éven át. Erkölcsei példaképemmé vált. De erről majd később.

Kilencen laktunk egy szobában, emeletes vaságyakon. Valamennyien szerény ösztöndíjunktól éltünk. Annak érzékelésére, mennyire szegények voltunk, megemlétem, hogy egyik szombaton, hogy némi pénzhez jussunk, vállaltunk egy éjszakai vagonkirakást. Persze Karesz is velünk volt.

Kockaköveket kellett kipakolnunk, szeneslapátokkal. Aki látott már kockakövet és szeneslapátot, el tudja képzelni mire vállalkoztunk. Most ezeket a sorokat írva arra gondolok, ez éppoly abszurd társítása volt egymáshoz nem illő eszközöknek, mint Lutréamont francia költőé: „Szép, mint egy esernyő és egy varrógép véletlen találkozása a boncasztalon”.

Amikor reggel hullafáradtan hazafelé mentünk, találkoztunk az egyetemi bálból hazatérő társainkkal.

Aztán kitört az 1956-os forradalom. Már nem emlékszem pontosan, melyik napon, de egyszer csak megjelent a kollégium előtt egy teherautó és felszólitottak bennünket, hogy szálljunk fel,

mert ötszáz ávos halad Debrecen felé, és azokat kell feltartóztatnunk. Jéghideg szélben érkeztünk meg a laktanyába, ahol már gyülekeztek az egyetemisták. Mondanom sem kell, hogy egyikünknek a kezében se volt még fegyver. Annyi időnk sem volt, hogy tudatosítsuk magunkban a veszélyt, amit ötszáz kiképzett ávos jelentett néhány tucat egyetemista számára, amikor közölték a hírt: az ávosok feloszlottak Ebesnél. Vissza a teherkocsikra, majd leadtuk puskáinkat az egyetemen.

Szerencsétlenségére Karesz zsebre tett egy puskagolyót emlékül, amit meg is mutatott nekünk. A baj az volt, hogy az egyik katonatiszt is meglátta. Azonnal elvette tőle a „bűnlejt”, majd közölték vele, hogy jelenjen meg kihallgatáson. Amikor másnap reggel felébredtünk, Karesz már nem volt otthon. Egy versikét hagyott az asztalon, amelynek már csak a refrénjére emlékszem: „Áruló nem leszek soha.” Nem is lett. Bár megfenyegettek, hogy amennyiben nem lesz besúgó, apját kuláknak minősítik és mindenüket elkobozzák, hazaengedték még aznap, miután látták, hogy hajthatatlan. Micsoda tisztaság és lelkielő kellett ahhoz, hogy egy alig tizennyolc éves fiatalember nemet tudjon mondani ilyen fenyegetések hallatán!

Azt mondtam, erkölcsi mintaképe lett Karesz. Itt egy kis kitérőt kell tennem, és elmondanom, hogy amikor 1964-ben kineveztek magyar lektornak a franciaországi Lille egyetemére, megkeresett egy őrnagy a Belügyminisztériumból és választás elé állított: kimehetek öt évre Franciaországba tanítani és jelentéseket írok, vagy nem vállalom a feladatot és akkor itthon maradok. Ekkor azonnal Karesz jutott az eszembe és nemet mondtam, akárcsak ő, annak idején. Szerencsére nem volt folytatása a zsarolásnak, és öt szép évet töltöttem tanítással Franciaországban.

Az egyetem elvégzése után Karesz volt az, aki névnapi, születésnapján köszöntő verseivel, leveleivel tartotta a kapcsolatot a volt szobatársakkal. Az ő révén tudtunk egymásról, mert rendületlenül írta tudósításait magáról, családjáról és azokról, akikkel levelezett.

Aztán beteg lett. Amikor felhívtam, mindig úgy jelentkezett be, hogy a Rákó Vámos.

Halálával betölthetetlen űr keletkezett és ezt az űrt érzik ma is mindazok, akik ismerték és szerették Vámos Károlyt.

Varga Istvánné
magyar-történelem szakos tanár